

Sygn. akt *XVII AmE 117/20*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lipca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący –	Sędzia SO Anna Maria Kowalik
Protokolant –	Starszy sekretarz sądowy Joanna Preizner

po rozpoznaniu 21 lipca 2021 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. P.**

przeciwko **Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki**

o wymierzenie kary pieniężnej

na skutek odwołania powoda od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z 19 marca 2020 r. Nr (...)

1. oddala odwołanie;
2. zasądza od M. P. na rzecz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki kwotę 720,00 zł (siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sędzia SO Anna Maria Kowalik

Sygn. akt XVII AmE 117/20

UZASADNIENIE

Decyzją z 19 marca 2020 r. Nr (...) Prezes Urzędu Regulacji Energetyki (dalej Prezes URE, pozwany), na podstawie art. 56 ust. 2 i art. 56 ust. 1 pkt 3a w związku z art. 11 i art. 11d ust. 3 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz. U. z 2017 r., poz. 220 ze zm.) (dalej p.e.) w związku z § 5 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 23 lipca 2007 roku w sprawie szczegółowych zasad i trybu wprowadzania ograniczeń w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła (Dz. U. z 2007 r. Nr 133, poz. 924) (dalej Rozporządzenie) oraz na podstawie art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r., poz. 23 ze zm.) (dalej k.p.a.) w związku z art. 30 ust. 1 p.e., po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego orzekł, że **M. P. prowadzący gospodarstwo rolne pod nazwą „(...) w D. M. P.”** (dalej powód), w dniu 10, 11 i 12 sierpnia 2015 r., w odniesieniu do obiektu zlokalizowanego w D., gmina Ż., naruszył obowiązek stosowania się do ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej wynikający z art. 11 i art. 11d ust. 3 p.e. i za to działanie na podstawie art. 56 ust. 1 pkt 3a p.e. wymierzył powodowi karę pieniężną w wysokości 10 240,00 zł.

Od powyższej Decyzji powód złożył odwołanie, zaskarżając ją w całości i zarzucając naruszenie prawa proceduralnego i materialnego tj.:

1. przepisów postępowania tj. art. 6, 7, 8, 9, 77 § 1 i art.80 k.p.a. poprzez niedokonanie wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego skutkującego błędnymi ustaleniami, na podstawie których wymierzono kwestionowaną karę;
2. art. 56 ust. 1 pkt 3a w zw. z art. 11d ust. 3 p.e. poprzez nieprawidłowe zastosowanie polegające na zastosowaniu tego przepisu i nałożeniu kary, podczas gdy art. 11d ust. 3 p.e. dotyczy innych sytuacji niż zaistniała w niniejszej sprawie;
3. art. 56 ust. 1 pkt 3a w zw. z art. 11c ust. 2 pkt 2 p.e. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że również niezastosowanie się do ograniczeń nałożonych przez operatora systemu przesyłowego może uprawniać do nałożenia kary pieniężnej, podczas gdy przepis art. 56 ust. 1 pkt 3a p.e. nie zawiera odesłania do art. 11c ust. 2 pkt 2 p.e., a co za tym idzie zgodnie z zasadą nulla poena sine lege należy uznać, że w okresie objętym dyspozycją tego przepisu Prezes URE nie ma uprawnienia do nałożenia kary pieniężnej;
4. art. 56 ust. 6a p.e. poprzez jego błędną wykładnię polegającą na:
 - a) przyjęciu, że ocena znikomego stopnia szkodliwości czynu nie może nastąpić również przy uwzględnieniu okoliczności niedostosowania się znacznej liczby odbiorców do wprowadzonych ograniczeń, podczas gdy zgodnie z zasadami obowiązującymi na gruncie prawa karnego, oceny tej należy dokonać odrębnie dla każdego czynu, uwzględniając okoliczności enumeratywnie wymienione w art. 115 § 2 k.k.,
 - b) uznaniu, że późniejsze zastosowanie się przez powoda do wprowadzonych ograniczeń nie stanowi realizacji przesłanki zaprzestania naruszania prawa lub zrealizowania obowiązku, gdyż zdaniem organu podmiot zobowiązany winien zastosować się do ograniczeń w całym okresie ich obowiązywania – wykładania zastosowana przez organ powodowałaby, że co do czynu polegającego na niedostosowaniu się do ograniczeń, nigdy nie byłoby możliwości realizacji przesłanek umożliwiających organowi odstąpienie od wymierzenia kary.

W oparciu o powyższe zarzuty powód wniósł o uchylenie zaskarżonej Decyzji w całości oraz zasądzenie od organu na rzecz powoda kosztów postępowania według norm przepisanych.

Pozwany Prezes Urzędu Regulacji Energetyki złożył odpowiedź na odwołanie, w której wniósł o oddalenie odwołania oraz zasądzenie od powoda na rzecz Prezesa URE zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Rozpoznając odwołanie Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

M. P. prowadzący gospodarstwo rolne pod nazwą „(...) w D. M. P.” zawarł 6 czerwca 2008 r. z (...) S.A. w G. (dalej (...)) Umowę kompleksową nr (...), której przedmiotem była usługa kompleksowa polegająca na sprzedaży energii elektrycznej oraz świadczeniu usług dystrybucji (Umowa k. 34-36 akt adm.). Moc umowną strony określiły na 340 kW (§ 2 pkt 4).

Paragraf pkt 4 Umowy stanowił, że „Odbiorca zamawiający moc umowną powyżej 300 kW, w przypadku wprowadzenia na podstawie odpowiedniego aktu prawnego określonego w § 1 ust.2 ograniczenia maksymalnego będzie pobierał moc elektryczną w wysokości nie przekraczającej --- kW. (...) Odbiorca oświadcza, że ustalone w planie ograniczeń wielkości poboru mocy dla poszczególnych stopni zasilania oraz określony wyżej pobór mocy przy wprowadzeniu ograniczenia maksymalnego nie spowodują zagrożenia bezpieczeństwa ludzi oraz uszkodzenia lub zniszczenia obiektów technologicznych.”.

Pismem z 5 marca 2014 roku (...) S.A., związku z przygotowaniem planu ograniczeń w poborze energii elektrycznej na okres od 1 września 2014 roku do 31 sierpnia 2015 roku, zwrócił się do powoda o podanie mocy umownej, mocy

minimalnej oraz propozycji mocy pobieranej w stopniach od 11 do 20 w rozbiu na poszczególne miesiące dla szczytu rannego i wieczornego (k.28 akt adm.).

Pismem z 20 sierpnia 2014 r., wysłanym listem poleconym, (...) S.A. przesłał powodowi plan wprowadzania ograniczeń w poborze energii elektrycznej obowiązujący od 1 września 2014 r. do 31 sierpnia 2015 r. (Plan k. 25 akt adm., potwierdzenie nadania pisma k. 26-27 akt adm.). W planie uwzględniono moc umowną na poziomie 0,34 MW oraz moc bezpieczną na poziomie 0,07 MW.

(...) S.A. (dalej: (...) S.A.” albo (...)) w związku z obniżeniem dostępnych rezerw zdolności wytwórczych poniżej niezbędnych wielkości, spowodowanych m. in. wyjątkowo wysokimi temperaturami i niskim poziomem wód w zbiornikach wodnych i rzekach, stwierdziły wystąpienie zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w rozumieniu postanowień art. 3 pkt 16d p.e. wprowadzając, na podstawie art. 11 c ust. 2 pkt 2 p.e., od godz. 10:00 dnia 10 sierpnia 2015 r. ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej.

Tego samego dnia o godzinie 7:55 i 19:55 pojawiły się komunikaty w Programie (...) informujące o wprowadzonych ograniczeniach (okoliczność bezsporna).

Jednocześnie, 10 sierpnia 2015 r. (...) S.A., działając na podstawie art. 11c ust. 3 p.e., powiadomiły Ministra Gospodarki i Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o wystąpieniu zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, podjętych działaniach i środkach w celu usunięcia tego zagrożenia i zapobieżenia jego negatywnym skutkom oraz zgłosiły Ministrowi Gospodarki konieczność wprowadzenia ograniczeń na podstawie art. 11 ust. 7 p.e., tj. w trybie wydania przez Radę Ministrów rozporządzenia o wprowadzeniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej do dnia 31 sierpnia 2015 r.

Rada Ministrów pozytywnie rozpatrzyła wniosek Ministra Gospodarki wydając 11 sierpnia 2015 r. rozporządzenie w sprawie wprowadzenia ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, które zostało opublikowane w Dzienniku Ustaw pod poz. 1136 i wprowadziło te ograniczenia w okresie od 11 sierpnia 2015 r. od godz. 24:00 do 31 sierpnia 2015 r. do godz. 24:00.

Na wezwanie Prezesa URE (...) S.A. ((...)), do którego sieci przyłączone były w sierpniu 2015 r. obiekty powoda przedstawił zbiorcze dane wskazujące na stopień niedostosowania się odbiorców ujętych w Planie wprowadzania ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej obowiązującym w dniach od 10 do 31 sierpnia 2015 r. do wprowadzonych ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej. Na podstawie powyższych danych zostały wygenerowane informacje wskazujące na stopień niedostosowania się powoda do wprowadzonych w dniach 10 - 31 sierpnia 2015 r. ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej w odniesieniu do punktu poboru energii elektrycznej zlokalizowanego w (...)/1, gmina Ż. (k. 3-4 akt adm.).

W wyniku analizy ww. dokumentów Prezes URE powziął podejrzenie, że powód, we wskazanym przez (...) obiekcie, nie dostosował się do wprowadzonych 10 - 31 sierpnia 2015 r. ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej.

Mając na względzie powyższe, pismem z 25 listopada 2019 r. Prezes URE zawiadomił powoda o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie wymierzenia kary pieniężnej, wzywając jednocześnie do zajęcia stanowiska w sprawie, tj. w szczególności do złożenia wyjaśnień dotyczących powodów niedostosowania się do wprowadzonych ograniczeń, a także nadesłania kopii wszelkich dokumentów mogących stanowić dowód w sprawie. Ponadto Prezes URE wezwał powoda do ustosunkowania się do przekazanych mu informacji, otrzymanych przez Prezesa URE od (...), wskazujących na stopień niedostosowania się przez powoda do wprowadzonych w dniach 10 - 31 sierpnia 2015 r. ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej oraz wezwał powoda do przedstawienia jeszcze innych informacji i dokumentów (zawiadomienie k. 1- 2 akt adm.).

W odpowiedzi powód wskazał, że w prowadzonym postępowaniu należy wziąć pod uwagę jedynie trzy przypadki niedostosowania się do ograniczeń w sierpniu 2015 roku. W pozostałych dniach z okresu od 10 do 31 sierpnia 2015 roku przekroczeń bowiem nie stwierdzono. Jednakże jego zdaniem w dniach 10, 11 i 13 sierpnia 2015 r.

nie obowiązywały jeszcze ograniczenia wprowadzone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2015 r. w sprawie wprowadzenia ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1136). Rozporządzenie bowiem w § 1 stanowi - wprowadza się od dnia 11 sierpnia 2015 r. od godz. 24⁽⁰⁰⁾ do dnia 31 sierpnia 2015 r. do godz. 24⁽⁰⁰⁾ na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej dla odbiorców energii elektrycznej o mocy umownej powyżej 300 kW. Zdaniem powoda skoro w rozporządzeniu określono, iż ograniczenia obowiązują od dnia 11 sierpnia, godz. 24.00, oznacza to w praktyce, że zaczęły one obowiązywać z początkiem dnia 12 sierpnia 2015. W rozporządzeniu zastosowano system 24-godzinny, w którym godzina 0.00 jest początkiem dnia, zaś godzina 24.00 jest końcem tego dnia. Jest on powszechnie używany w różnych aktach prawnych. Nie może być zatem wątpliwości co do tego, iż art. 56 ust. 1 pkt 3a prawa energetycznego karze za naruszenie ograniczeń począwszy od 12 sierpnia 2015. Zatem sankcjonowanie niedostosowania się do ograniczeń poboru energii za okres przed 12 sierpnia 2015 nie miałyby prawnego uzasadnienia. Biorąc pod uwagę podwyższony pobór mocy w dniach 10 i 11 sierpnia 2015 r. miał on miejsce 10 sierpnia w godzinach 11:00-21:00, a w dniu 11 sierpnia – 11:00-17:00 i 12 sierpnia -11:00-14:00, a zatem przed godziną 24:00 w dniu 11 sierpnia 2015 roku, o której to godzinie zaczęły obowiązywać wprowadzone ograniczenia. Wprawdzie wcześniej, bo 10 sierpnia 2015 r. od godziny 10.00 (...) działając na podstawie art lic ust 2 pkt 2 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz. U. z 2019 r. poz. 755 ze zm.) wprowadziły ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej. Przyjmując te ograniczenia oraz pobór mocy przez odbiorcę (...) w D. M. P. w dniach 10-12 sierpnia 2015 r. należy stwierdzić, że zaistniałe przekroczenia miały charakter znikomy, a ich wystąpienie niski stopień szkodliwości czynu oraz stopień zawinienia. Wobec powyższego powołując się na przepisy art 56 ust 6 i 6 a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz. U. z 2019 r. poz. 755 ze zm.) powód wniósł o odstąpienie od wymierzenia kary i umorzenia postępowania (pismo z 09/12/2019 r. z załącznikami k. 12-22 akt adm.).

Równocześnie Prezes URE zwrócił się do (...) o nadesłanie dokumentów enumeratywnie w nim wskazanych, a niezbędnych do ustalenia stanu faktycznego (Pismo z 26/11/2019 r. k. 11 akt adm.).

Zgodnie z wezwaniem (...) przedstawił żądane dokumenty oraz złożył wyjaśnienia (Pismo z 12/12/2019 r. z załącznikami k. 24-30 akt adm.).

Pismem z 20 stycznia 2020 r. Prezes URE wezwał (...) do przedstawienia dodatkowych informacji i dokumentów mających istotne znaczenie w niniejszej sprawie (k. 31-32 akt adm.).

W odpowiedzi z 10 lutego 2020 r. (k. 33 akt adm.) (...) wyjaśnił, że nie odnalazł aneksów do umowy wskazujących na zmianę mocy umownej z 340 kW do 360 kW, ale na fakturze obejmującej okres od 10 do 31 sierpnia 2015 roku, którą załączył do pisma, wskazano moc umowną w wysokości 360 kW. (...) dołączył również kopię Umowy kompleksowej łączącej go z powodem (k.34-36 akt adm.).

Pismem z 26 lutego 2020 r. zawiadomiono powoda o zakończeniu postępowania dowodowego w przedmiotowej sprawie oraz wyznaczono mu 7-dniowy termin na zapoznanie się z zebrany w sprawie materiałem dowodowym oraz na złożenie ewentualnych uwag i wyjaśnień (k. 45 akt adm.). Powód nie skorzystał z przysługujących mu uprawnień (okoliczność niesporna).

Prezes URE 19 marca 2020 r. wydał zaskarżoną Decyzję (k.47-54 akt adm.).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów złożonych w trakcie postępowania administracyjnego, których autentyczność nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania.

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie, bowiem zaskarżona Decyzja jest słuszna i ma oparcie w przepisach prawa. Natomiast podnoszone przez powoda zarzuty nie są trafne, stąd nie mogą skutkować uchYLENIEM Decyzji, czy jej zmianą.

Stosownie do § 5 pkt 1 Rozporządzenia powód jest podmiotem zobowiązanym do stosowania się do wprowadzonych w dniach 10-31 sierpnia 2015 r. ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, bowiem moc umowna w odniesieniu do obiektu powoda zlokalizowanego w D., gmina Ż. określona została na poziomie 360 kW, a zatem powyżej wskazanej w § 5 pkt 1 Rozporządzenia wielkości 300 kW.

Zgodnie z przepisem art. 56 ust. 1 pkt 3a p.e. karze pieniężnej podlega ten, kto nie stosuje się do ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii, wprowadzonych na podstawie art. 11, art. 11c ust. 3 lub art. 11d ust. 3.

W rozpoznawanej sprawie Prezes URE zarzucił powodowi niezastosowanie się do ograniczeń wprowadzonych na podstawie art. 11 i 11d ust. 3 p.e.

Stosownie do treści tego ostatniego przepisu „**W okresie występowania zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej operatorzy systemu elektroenergetycznego mogą wprowadzać ograniczenia w świadczonych usługach przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej, w zakresie niezbędnym do usunięcia tego zagrożenia.**”

Z kolei zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 2 p.e. w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części mogą być wprowadzone na czas oznaczony ograniczenia w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła. W razie wystąpienia takiej sytuacji Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw gospodarki, w drodze rozporządzenia, może wprowadzić na czas oznaczony, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części, ograniczenia w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej i ciepła (art. 11 ust. 7 p.e.).

Zagrożenie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej może powstać w szczególności w następnym:

- 1) działań wynikających z wprowadzenia stanu nadzwyczajnego;
- 2) katastrofy naturalnej albo bezpośredniego zagrożenia wystąpienia awarii technicznej w rozumieniu art. 3 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558, z późn. zm.);
- 3) wprowadzenia embarga, blokady, ograniczenia lub braku dostaw paliw lub energii elektrycznej z innego kraju na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub zakłóceń w funkcjonowaniu systemów elektroenergetycznych połączonych z krajowym systemem elektroenergetycznym;
- 4) strajku lub niepokoju społecznych;
- 5) obniżenia dostępnych rezerw zdolności wytwórczych poniżej niezbędnych wielkości, o których mowa w art. 9g ust. 4 pkt 9, lub braku możliwości ich wykorzystania. (art. 11c ust. 1 p.e.).

W przypadku powstania zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego lub systemu połączonego elektroenergetycznego:

1) podejmuje we współpracy z użytkownikami systemu elektroenergetycznego, w tym z odbiorcami energii elektrycznej, wszelkie możliwe działania przy wykorzystaniu dostępnych środków mających na celu usunięcie tego zagrożenia i zapobieżenie jego negatywnym skutkom;

2) może wprowadzić ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części do czasu wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 11 ust. 7, lecz nie dłużej niż na okres 72 godzin. (art. 11c ust. 2 p.e.).

Operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego lub systemu połączonego elektroenergetycznego niezwłocznie powiadamia ministra właściwego do spraw gospodarki oraz Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o wystąpieniu zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, podjętych działaniach i środkach w celu usunięcia tego

zagrożenia i zapobieżenia jego negatywnym skutkom oraz zgłasza konieczność wprowadzenia ograniczeń na podstawie art. 11 ust. 7. (art. 11c ust. 3 p.e.).

Reasumując, w razie powstania zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej operator systemu przesyłowego elektroenergetycznego lub systemu połączonego elektroenergetycznego:

a) po pierwsze, może wprowadzić ograniczenia w dostarczeniu i poborze energii elektrycznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jej części do czasu wejścia Rozporządzenia, o którym mowa w art. 11 ust. 7 p.e., lecz nie dłużej niż na okres 72 godzin;

b) po drugie, niezwłocznie powiadamia ministra właściwego do spraw gospodarki oraz Prezesa URE o wystąpieniu zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, podjętych działaniach i środkach w celu usunięcia tego zagrożenia i zapobieżenia jego negatywnym skutkom oraz zgłasza konieczność wprowadzenia ograniczeń na podstawie rozporządzenia.

W rozpoznawanej sprawie (...) skorzystały z obu uprawnień, tj. w dniach 10-12 sierpnia 2015 roku wprowadziły ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej oraz powiadomiły Ministra Gospodarki o konieczności wprowadzenia ograniczeń na dłuższy okres. Rada Ministrów 11 sierpnia 2015 r. wydała rozporządzenie w sprawie wprowadzenia ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej, które wprowadziło te ograniczenia w okresie od 11 sierpnia 2015 r. od godz. 24:00 do 31 sierpnia 2015 r. do godz. 24:00.

Okoliczność, iż doprecyzowanie okresu na jaki OSP może wprowadzić przedmiotowe ograniczenia znajduje się w treści art. 11c ust. 2 pkt 2 p.e., nie oznacza, że nie zostały one wprowadzone na podstawie art. 11d ust. 3 p.e. Treść przedmiotowych regulacji prawnych tj. art. 11 c ust. 2 pkt 2 oraz art. 11 d ust. 3 p.e. pozostaje w ścisłym związku, albowiem dopiero łączna ich treść określająca podstawę do wprowadzenia ograniczenia przez OSP w okresie występowania zagrożenia tj. art. 11 d ust. 3 p.e. oraz możliwy okres, czemu służy art. 11c ust. 2 pkt 2, którego stosowanie jest możliwe już w sytuacji powstania zagrożenia, umożliwia skuteczne wprowadzenie przedmiotowego ograniczenia przez OSP, tj. w ściśle ograniczonym czasie i na ściśle określonym terytorium.

Jednocześnie w tym miejscu podkreślenia wymaga, że nie ma znaczenia, iż w art. 11 c ust. 2 pkt 2 p.e. jest mowa o wprowadzeniu ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii a w art. 11 d ust. 3 p.e. o wprowadzeniu ograniczeń w świadczonych usługach przesyłania lub dystrybucji energii, ponieważ wdrożenie ograniczeń w przesyłaniu lub dystrybucji energii normowane jest z punktu widzenia operatora, podczas gdy ograniczenia te w istocie stanowią ograniczenia w dostarczaniu energii przekładające się na ograniczenia w poborze tej energii, wywołujące skutki dla odbiorcy. Tym samym należało uznać, że w danym zakresie ustawodawca posłużył się różnymi wyrazami dla opisanego tego samego, aczkolwiek z perspektywy dwóch różnych stron- operatora i odbiorcy.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że w art. 11, 11c i 11 d p.e. ustawodawca wielokrotnie i konsekwentnie posługuje się sformułowaniem o wprowadzeniu ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii. Mianowicie ustawodawca uregulował m.in., iż w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub jego części mogą być wprowadzone na czas oznaczony ograniczenia w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła (art. 11 ust. 1 pkt 2 p.e.); podał na czym rzeczono ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej polegają (art. 11 ust. 3 p.e.); upoważnił Radę Ministrów do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowych zasad i trybu wprowadzania ograniczeń, o których mowa w ust. 1 (art. 11 ust. 6 p.e.), w związku z czym w Rozporządzeniu zawarto szczegółowe zasady i tryb wprowadzania ograniczeń w sprzedaży paliw stałych oraz konkretnie w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub w dostarczaniu ciepła, stąd Rozporządzenie odnosi do ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii, w tym określa zakres planów wprowadzania ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii (art. 11 ust. 6a pkt 4 p.e.); wskazał w art. 11 c ust. 1 p.e. w następstwie czego może powstać zagrożenie bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej i jakie kompetencje ma operator w razie powstania zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, włącznie z możliwością wprowadzenia ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii (art. 11c ust. 2 p.e.); zaś w art. 11d ust. 1 p.e. wprost odniósł się do sytuacji wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej opisaną w art. 11 c ust. 1 p.e., normując jakie

działania podejmuje wówczas operator oraz ustanawiając jednocześnie w art. 11 d ust. 3 p.e. dla operatorów, w okresie występowania zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, możliwość wprowadzania ograniczeń w świadczonych usługach przesyłania lub dystrybucji energii elektrycznej, w zakresie niezbędnym do usunięcia tego zagrożenia.

Wynika z tego, że skoro ustawodawca cały czas w powołanych przepisach odnosi się do ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii to w art. 11 d ust. 3 p.e., w którym ustanawia możliwość wprowadzenia ograniczeń w świadczonych usługach przesyłania lub dystrybucji energii na wypadek wystąpienia zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej, do którego odnoszą się wszystkie pozostałe wymienione przepisy poruszające kwestie przedsięwzięcia działań zapobiegawczych w postaci ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii, faktycznie reguluje tożsamą czynność wprowadzenia ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii.

Ostatecznie za taką konkluzją przemawia uregulowanie z art. 56 ust. 1 pkt 3a p.e., iż karze pieniężnej podlega ten, kto nie stosuje się do ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii, wprowadzonych na podstawie art. 11, art. 11c ust. 3 lub art. 11d ust. 3. Oznacza ono bowiem, że m.in. na mocy art. 11 d ust. 3 p.e. traktującym dosłownie o wprowadzaniu ograniczeń w świadczonych usługach przesyłania lub dystrybucji energii w rzeczywistości wprowadzane są ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii.

W świetle powyższego OSP posiadała kompetencję do wprowadzenia przedmiotowych ograniczeń w poborze energii w myśl art. 11d ust. 3 p.e., zaś okres i zakres terytorialny ich obowiązywania, na podstawie art. 11c ust. 2 pkt 2 p.e. wprowadzono od godziny 10:00 dnia 10 sierpnia 2015 roku z informacją o zgłoszonej konieczności wprowadzenia dalszych ograniczeń w trybie art. 11 ust. 7 p.e. Jak już bowiem wskazano, OSP mogło wprowadzić przedmiotowe ograniczenia do czasu wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 11 ust. 7 p.e., lecz nie dłużej niż na okres 72 godzin. Wskazać przy tym należy, iż jedynie realizacja działań z zachowaniem przedstawionej wyżej kolejności umożliwiła uzyskanie podstawowego celu powołanej ustawy, jakim jest zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego w kraju.

Zatem przepis art. 11d ust. 3 p.e. stanowi samoistną materialnoprawną podstawę do wprowadzenia ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej a niezastosowanie się do nich przez podmioty do tego zobowiązane jest sankcjonowane karą pieniężną określoną w art. 56 ust. 1 pkt 3a p.e. Tym samym przekroczenie poboru energii nie tylko w dniach od 12 do 31 sierpnia 2015 r. kiedy obowiązywało rozporządzenie Rady Ministrów w kwestii ograniczeń, ale również w dniach 10 i 11 sierpnia 2015 r. kiedy obowiązywały ograniczenia wprowadzone przez OSP na mocy art. 11d ust. 3 p.e., jest zagrożone karą pieniężną z art. 56 ust. 1 pkt 3a p.e.

Przy czym skoro to operatorzy systemu elektroenergetycznego wprowadzają ograniczenia w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej na zasadzie art. 11d ust. 3 p.e. stosowanie się do ograniczeń w poborze energii obciąża odbiorców tej energii, którzy podlegają karze w razie naruszenia ustalonych przez operatorów ograniczeń. Zgodnie bowiem z treścią art. 56 ust. 1 pkt 3a p.e. karze pieniężnej podlega ten, kto nie stosuje się do ograniczeń w dostarczaniu i poborze energii, wprowadzonych na podstawie art. 11, art. 11c ust. 3 lub art. 11d ust. 3. Przepis ten nie zawęża kręgu podmiotów podlegających karze, tak więc obejmuje on wszystkie podmioty niestosujące się do ograniczeń w poborze, a tym samym wszystkich odbiorców energii.

Powód nie dostosował się do wprowadzonych na podstawie art. 11 i 11d ust. 3 p.e. ograniczeń w poborze energii. Niedostosowanie miało miejsce w 10, 11 i 12 sierpnia 2015 roku, co wynika z materiału dowodowego i zostało stwierdzone przez Prezesa URE w Decyzji, w której oznaczono wartości przekroczeń poboru dla punktu poboru w D. i obliczono karę w oparciu o łączne przekroczenie mocy w tych dniach. Prezes URE kierował się przy tym informacjami uzyskanymi od (...) bazującymi na planie wprowadzania ograniczeń w poborze energii elektrycznej obowiązującym od 1 września 2014 roku do 31 sierpnia 2015 roku dla ww. punktu poboru, z tym zastrzeżeniem, że na korzyść powoda Prezes URE uwzględnił fakt, iż w Planie uwzględniono moc umowną na poziomie 340 kW, gdy tymczasem z dokumentów zgromadzonych w sprawie wynikało, że moc została określona na poziomie 360 kW i taką też moc przyjął Prezes URE przy ustalaniu stopnia niedostosowania się powoda do wprowadzonych ograniczeń.

Podkreślenia wymaga, iż niedostosowanie się przez powoda do ograniczeń wystąpiło mimo, że komunikaty na temat wprowadzenia ograniczeń ogłoszone zostały w radiu- począwszy od 10 sierpnia 2015 r., o godzinie 7:55 i 19:55 w programie(...). Natomiast komunikaty przekazywane drogą radiową były dla powoda wiążące. Wynika to z § 12 ust. 2 Rozporządzenia ustanawiającego generalny sposób powiadomienia o obostrzeniach drogą radiową w komunikatach energetycznych właśnie w programie(...) o godzinie 7⁽⁵⁵⁾ i 19⁽⁵⁵⁾ oraz z § 12 ust. 1 Rozporządzenia, który zakłada, że ograniczenia w poborze energii elektrycznej są realizowane przez odbiorców stosownie do komunikatów operatorów o obowiązujących stopniach zasilania. Tym samym wobec powiadomienia powoda drogą radiową zgodnie z § 12 Rozporządzenia przed wprowadzeniem obostrzeń, powód powinien podporządkować się nakazom zawartym w przedmiotowych komunikatach, czego nie uczynił.

Istotnym jest przy tym, że zgodnie z powołanym § 12 ust. 2 Rozporządzenia w rzeczonych komunikatach ogłasza się zaordynowane stopnie zasilania obowiązujące w określonym w komunikatach czasie, wprowadzane w najbliższych 12 godzinach i przewidywane na następne 12 godzin. Odbiorca dostaje zatem klarowną informację do jakiego stopnia ma ograniczyć pobór energii i na jaki okres. W połączeniu z otrzymanym przez niego planem wprowadzania ograniczeń, wskazującym dopuszczalny pobór mocy elektrycznej według stopni zasilania, posiada pełną informację do jakiego poziomu ma zmniejszyć pobór mocy.

Zaistniała zatem przesłanka do nałożenia na powoda przez Prezesa URE- jako organ wymieniony w art. 56 ust. 2 p.e.- kary pieniężnej, która ma charakter obligatoryjny, czyli jest niezależna od pobudek jakimi kierował się powód, naruszając prawo.

W dalszej kolejności Sąd rozważył zasadność zarzutu powoda dotyczącego naruszenia art. 56 ust. 6a p.e. zgodnie z którym Prezes URE może odstąpić od wymierzenia kary, jeżeli stopień szkodliwości czynu jest znikomy, a podmiot zaprzestał naruszania prawa lub zrealizował obowiązek.

W tym miejscu trzeba jednak zauważyć, że aktualnie Sąd Najwyższy prezentuje stanowisko, że odstąpienie od wymierzenia kary ze względu na znikomą szkodliwość czynu pozostawione jest w znacznej mierze uznaniu administracyjnemu. Zważywszy zaś, że to Prezes URE kształtuje politykę wymiaru kar wobec przedsiębiorców popełniających delikty administracyjne, znając specyfikę rynku energii i problemy tego sektora gospodarki, to Sąd tylko wyjątkowo może zastosować art. 56 ust. 6a p.e., o ile ukarany przedsiębiorca zdoła wykazać, że organ przekroczył zasady uznania administracyjnego oraz że stopień szkodliwości czynu był znikomy, a przedsiębiorca zaprzestał naruszenia prawa lub zrealizował obowiązek (por. wyrok SN z 27.11.2019 r., sygn. I NSK 95/18, Legalis).

W ocenie Sądu, powód w niniejszym postępowaniu nie wykazał, aby Prezes URE przekroczył zasady uznania administracyjnego.

W kontekście szacowania szkodliwości ujawnionego czynu Sąd miał na uwadze orzecznictwo Sądu Najwyższego, który wskazuje, że rozstrzygając, czy naruszenie obowiązku ciążącego na powodzie można w okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy uznać za czyn o znikomym stopniu szkodliwości zasadne jest odwołanie się do sposobu weryfikacji tego stopnia wypracowanego w prawie karnym, skoro prawodawca posłużył się w art. 56 ust. 6a Prawa energetycznego instytucją prawa karnego, z uwagi na represyjny charakter kar pieniężnych przewidzianych w art. 56 Prawa energetycznego. Zgodnie więc z art. 115 § 2 k.k. przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu bierze się pod uwagę:

- 1) rodzaj i charakter naruszonego dobra,
- 2) rozmiary wyrządzonej szkody,
- 3) sposób i okoliczności popełnienia czynu,
- 4) wagę naruszonych obowiązków,
- 5) postać zamiaru,

6) motywację sprawcy,

7) rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia

(wyrok SN z 5.02.2015 r. sygn. III SK 36/14, Lex; wyrok SN z 15.10.2014 r. sygn. III SK 47/13, Lex).

Oceniając stopień szkodliwości czynu w świetle art. 115 § 2 k.k., wobec braku definicji legalnej tego pojęcia w Prawie energetycznym, Sąd musiał więc wziąć pod uwagę, że niedostosowanie się do ograniczenia poboru energii elektrycznej skutkuje naruszeniem dobra szczególnie chronionego przez prawo energetyczne i niezwykle ważkiego dla wszystkich dziedzin życia oraz gałęzi przemysłu, jakim jest bezpieczeństwo systemu elektroenergetycznego. Stabilna praca tego systemu, bez zakłóceń wynikających m.in. z niedostosowania się niektórych odbiorców do wprowadzonych ograniczeń w poborze mocy, ma niezwykle znaczenie dla bezpieczeństwa oraz życia i zdrowia ludzi, jak też ich zwykłego funkcjonowania.

Sąd wziął również pod uwagę, że powód przekraczał pobór energii w punkcie położonym w D., aż przez 3 dni, do przekroczeń doszło bowiem:

- 10/08/2015 r. w godzinach 11:00 do 23:00,
- 11/08/2015 r. w godzinach 11:00-18:00,
- 12/08/2015 r. w godzinach 11:00 -14:00.

Łączna wartość przekroczenia dopuszczalnego poboru mocy wyniosła łącznie aż 3, 41348 MW. Zakres tego przekroczenia jest więc niebagatelny, w szczególności, iż do największych przekroczeń doszło 10 sierpnia 2015 roku w czasie obowiązywania najwyższego stopnia ograniczenia tj. 20-stego.

Powód nie stosując się do ograniczeń wprowadzonych ze względu na wystąpienie zagrożenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej w rozumieniu postanowień art. 3 pkt 16d p.e., dokonując w okresie trudnych warunków zewnętrznych- niskiego stanu wód i upałów mających przełożenie na to bezpieczeństwo- przekroczenia poboru energii w powyższym zakresie, w sposób bezpośredni oddziaływał negatywnie na bezpieczeństwo energetyczne kraju. Pomimo bowiem, że krajowy system elektroenergetyczny (KSE) funkcjonował dalej skutkiem działania powoda mogło być wystąpienie rzeczywistego zagrożenia w pracy całego KSE.

Zagrożenie dla pracy KSE jest potęgowane jeśli również inni odbiorcy nie stosują się do ustalonych ograniczeń w poborze energii, dlatego tak ważne jest podporządkowanie poszczególnych odbiorców wprowadzonym restrykcjom. Nie można zatem nie rozpatrywać naruszenia powoda w kontekście niebezpieczeństwa jakie niesie choćby jednostkowe nieznaczne przekroczenie poboru energii przyczyniające się do ogólnego wzrostu przekroczeń wpływających na pracę KSE. Wobec więc tego, że nawet nominalnie niewysokie przekroczenie przekłada się na ryzyko doprowadzenia do zakłócenia tak istotnego dla całego kraju systemu, należało uznać, że przekroczenia jakich dopuścił się powód nie były znikomo szkodliwe, ich stopień szkodliwości jest znaczny.

Powyższe nie oznacza odpowiedzialności zbiorowej, ponieważ powód odpowiada tylko za przekroczenia, których dopuścił się indywidualnie. Jedyne waga tych przekroczeń jest potęgowana w perspektywie skutków jakie mogą wystąpić w KSE stanowiącym niejako „system naczyń połączonych”, przez co może dojść do tzw. blackout-u, czyli awarii i kompletnego odcięcia energii mającego daleko idące konsekwencje.

Z tego względu odstąpienie od nałożenia na powoda kary na podstawie ww. przepisu art. 56 ust. 6a p.e. nie było możliwe.

Przechodząc do wymiaru kary Sąd zważył, iż stosownie do przepisu art. 56 ust. 3 p.e. wysokość kary pieniężnej, o której mowa w ust. 1 pkt 1-38, nie może przekroczyć 15% przychodu ukaranego przedsiębiorcy, osiągniętego w poprzednim

roku podatkowym (...). Zgodnie natomiast z ust. 6, ustalając wysokość kary pieniężnej, Prezes URE uwzględnia stopień szkodliwości czynu, stopień zawinienia oraz dotychczasowe zachowanie podmiotu i jego możliwości finansowe.

W kwestii zawinienia trzeba natomiast podnieść, iż profil działalności powoda, który zajmuje się hodowlą przemysłową kur niosek nie wyklucza konieczności podporządkowania się wprowadzanym ograniczeniom poboru energii. Jak już wcześniej wspomniano, powód nie jest bowiem podmiotem chronionym przed wprowadzanymi ograniczeniami, jak choćby szpitale i inne obiekty ratownictwa medycznego (§ 6 ust. 1 Rozporządzenia). Wprawdzie powód podniósł, iż pobierana energia jest wykorzystywana do hodowli kur niosek w bardzo dużych ilościach (ok. 700 000 sztuk) czyli ich karmienia, oświetlenia pomieszczeń i ich wentylowania. Z uwagi na wysokie temperatury nie był w stanie wyłączyć urządzeń wentylujących, gdyż doprowadziłoby to do uduszenia się całego stada. Dlatego też w chwili wprowadzenia ograniczeń w poborze energii elektrycznej nie był w stanie wyłączyć wentylatorów, co więcej musiał uruchomić dodatkowe z uwagi na bardzo wysokie temperatury na zewnątrz, które przekładały się na wysokie temperatury wewnątrz budynków, w których przebywały kury. Zatem jego działanie nie było zawinione, a jedynie podyktowane koniecznością zachowania stada kur przy życiu.

Sąd z powyższym stwierdzeniem w pełni się zgadza, jednakże powód będąc zobowiązanym do stosowania się do ograniczeń nie podjął możliwych działań ostrożnościowo- prewencyjnych, w tym nie zapewnił sobie bezpiecznej mocy minimalnej w Planie ograniczeń obowiązującym od 1 września 2014 roku do 31 sierpnia 2015 roku, pomimo, że (...) zwrócił się do niego o podanie takich wartości, które zapewnią bezpieczną pracę jego zakładu przy wprowadzeniu 20-stopnia zasilania. W ocenie Sądu świadczy to o braku należytej staranności powoda, który z uwagi na rozmiar działalności powinien wykazać się dużą zapobiegliwością, ponieważ w okresie letnim takie ograniczenia mogą się pojawiać podobnie jak wysoka temperatura.

Jeśli chodzi o dotychczasowe zachowanie podmiotu Sąd przyjął, że powód nie był dotychczas karany za naruszenie przepisów prawa energetycznego.

Mając na uwadze limit kary określony treścią art. 56 ust. 3 p.e. Sąd uznał, że kara w wysokości 10 240,00 zł będzie adekwatna do wysokości przekroczenia. Wysokość kary pieniężnej stanowi bowiem iloczyn 3 000 zł i łącznego przekroczenia mocy odpowiadającej MW w poszczególnych godzinach doby (3,41348 MW x 3 000 zł). Wartość mnożnika wynika z tego, iż pozwany wziął pod uwagę poziom najwyższej możliwej ceny rozliczeniowej za 1 MWh energii elektrycznej na rynku bilansującym, tj. 1 500 zł (odnotowanej 7 stycznia 2016 roku), której należałoby się spodziewać przy ograniczonej podaży energii elektrycznej w okresie 10- 31 sierpnia 2015 roku. Podstawa wymierzenia kary została zaś zawężona wyłącznie do godzin, kiedy nastąpiło niedostosowanie powoda do ograniczeń i do stopnia w jakim to niedostosowanie miało miejsce.

W ocenie Sądu zastosowany algorytm nie tylko prowadzi do ustalenia kary proporcjonalnej do zakresu naruszenia, ale jednocześnie wobec jego wykorzystywania do obliczania kary w każdym przypadku naruszenia przez odbiorców ograniczeń w poborze energii służy przejrzystości i zapobiega dysproporcjom.

Zdaniem Sądu wymierzona kara nie jest nadmiernie uciążliwa dla powoda, jest odpowiednia do charakteru popełnionego czynu oraz skutków naruszenia obowiązujących norm. Kara ta nie wpłynie ponadto na pogorszenie kondycji finansowej powoda oraz jego płynności finansowej i pozostaje we właściwej proporcji do uzyskanego przez powoda w poprzednim roku podatkowym przychodu wynoszącego(...) zł.

Warto w tym miejscu podkreślić, że kara administracyjna nie stanowi odpłaty za popełniony czyn, lecz ma charakter środka przymusu służącego zapewnieniu realizacji wykonawczo – zarządzających zadań administracji agregowanych przez pojęcie interesu publicznego (tak Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 31 marca 2008r., sygn. akt SK 75/06, OTK-A 2008, Nr 2, poz. 30). Wskazać przy tym należy, iż kara w nałożonej wysokości, adekwatna do zakresu stwierdzonego naruszenia będzie na tyle dolegliwa, aby spełniła swoje funkcje- represyjną i zapobiegawczą sprawiając, że powód, jako podmiot ukarany będzie stosował się do obowiązującego porządku prawnego, a także wychowawczą oddziałując zniechęcająco na innych przedsiębiorców do podejmowania działań niezgodnych z prawem.

Biorąc powyższe względy pod uwagę Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie znajdując podstaw do jego uwzględnienia, oddalił wniesione przez powoda odwołanie na podstawie art. 479⁵³ § 1 k.p.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Z uwagi na nieuwzględnienie odwołania, powoda należało uznać za stronę, która przegrała proces i zasądzić od niego na rzecz pozwanego zwrot kosztów procesu, na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 720,00 zł ustalone w oparciu o § 14 ust. 2 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1870 i 2400 oraz z 2018 r. poz. 138).

Sędzia SO Anna Maria Kowalik

(...)

(...)